

N:o 91.

Uppläst och godkänt af Första Kammaren den 30 april 1907.
— — — — Andra Kammaren den 30 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen med begäran om utredning och förslag rörande inrättandet af en statens arbetsförmedlingsanstalt till tjänst för utomlands bosatta svenskar.

[Första Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 2) utlåtande n:o 4.]

[Andra Kammarens tillfälliga utskott (n:o 1) utlåtande n:o 4.]

Till Konungen.

Uti en inom Riksdagen väckt motion har framställts förslag om inrättande af en statens arbetsförmedlingsanstalt till tjänst för utomlands bosatta svenskar.

Till stöd för denna framställning har anförts hufvudsakligen följande:

Under det sista halfseket hade vårt land otvifvelaktigt genom emigrationen tillfogats en oerhörd skada. Men inför den redan skedda natio-

nella förlusten finge man icke stanna såsom inför ett beklagligt, men ohjälpligt faktum. Man borde nämligen, förutom att vidtaga åtgärder till hämmande af emigrationen — hvilken fråga för närvarande vore föremål för Eders Kungl. Maj:ts uppmärksamhet — jämväl söka draga tillbaka en del af de från Sverige redan utvandrade.

Detta skulle för landet själfvt vara en stor förmån, i första hand ur nationalekonomisk synpunkt. Hvarje svensk på främmande botten representerade genom sin uppfostran och sin arbetskraft ett icke ringa penningvärde. Kunde en del af dessa landets forna söner återförvärfvas åt hemlandet, skulle vårt land därigenom göra en betydande vinst. De flesta skulle komma åter med stegradt kapitalvärde, icke blott med hänsyn till deras i utlandet möjligen gjorda besparingar utan särskildt med hänsyn till deras utomlands ofta i hård kamp för utkomsten förvärfvade grundliga kännedom om utländska förhållanden, uppfinningar, arbetsmetoder och uppslag på olika arbetsområden.

Härjämte förtjänade påpekas, att å andra sidan i vårt land ofta funnes alldeles direkt användning för i utländska arbetsförhållanden kunnigt folk. Särskildt vid startandet af nya företag införskrefves utlänningar, hvilkas kunskap och erfarenhet mången gång måste betalas till öfverpris. Om, såsom i många, kanske de flesta fall läte sig göra, härtill skulle kunna erhållas utomlands anställda svenskar med fullt ut samma kompetens och utan större anspråk, skulle härigenom den fördelen vinnas, att de språkliga svårigheterna vid arbetets ledning undginges.

Därtill komme, att en sådan immigration skulle gifva oss ett icke föraktligt tillskott af ett fosterlandsälskande folkelement, som skulle verka befruktande på många olika sidor af folkets lif. Lifvet utomlands, där man måste starkt häfda sin svenskhet för att bevara den, väckte ofta till lif en stark kärlek till hemlandet. En från detsamma utgående önskan att återvinna så många som möjligt af dess utomlands vistande söner skulle därför helt visst också mötas af stora sympatier från deras sida.

Stora svårigheter förefunnes emellertid för desse att återvända till hemlandet, emedan de saknade kännedom om de tillfällen, som funnes här att få anställning i deras respektive yrken och själfva vore okända, hvar till komme, att mången bildat familj och af hänsyn därtill icke kunde återvända utan att på förhand få sådana ekonomiska vilkor erbjudna, att familjens uppehälle betryggades.

Af den stora kategori utvandrare, som härstammade från den jordbrukande befolkningen och som emigrerat i afsikt att skaffa sig egen jord,

skulle helt visst mången med glädje begagna sig af möjligheten att få ett eget hemman eller nybygge här i hemlandet med det lilla kapital, han genom sitt arbete kunnat hopspara som grundplåt.

Ett sätt, hvarigenom redan nu en icke obetydlig mängd lefvande kraft af svenskt ursprung säkerligen skulle kunna tillföras vårt land, vore inrättandet af en arbetsförmedlingsanstalt, som gentemot i utlandet anställda svenskar fyllde samma uppgift, som de nu af staten understödda kommunala arbetsförmedlingsanstalterna gjorde inom landet. En sådan arbetsförmedlingsanstalt borde gifvetvis inrättas af staten, enär inrättandet af en dylik för det enskilda initiativet blefve alltför kostsamt och för litet direkt inkomstbringande. Staten ensam hade bärkraft att upptaga denna fråga och medel att föra den fram.

Den ifrågasatta anstalten borde lämpligast ställas under utrikesdepartementets handelsafdelning. De svenska konsulerna utomlands vore naturliga organer för ett samarbete med anstalten, liksom de svenska handelskamrarne, där sådana funnes utomlands, kunde lämna sitt bidrag till uppgiftens lösning. — I konsulernas instruktion borde då ingå, att de skulle, såsom också mångenstädes redan skedde, en hvar i sitt distrikt hafva till uppgift att arbeta för att samhörighetskänslan med fäderneslandet icke förlorades utan stärktes, och att svenskheten hölles uppe ibland där bosatta svenskar. De skulle ock söka få kännedom om de svenskar, som där hade anställning, om deras förstudier, kunskaper och arbetsduglighet samt deras villighet att mottaga anställning i hemlandet.

Konsulerna skulle meddela de uppgifter, de i berörda hänseende erhölet, till den ifrågasatta anstalten, som å sin sida skulle på lämpligt sätt ställa sig i förbindelse med olika svenska organisationer, såsom de kommunala arbetsförmedlingsanstalterna, exportföreningen, arbetsgifvareföreningar, köpmannaföreningar, egnahemsföreningar, hushållningssällskapens utskott för egna hem o. s. v.

Det bästa resultat af en sådan verksamhet att återförvärfva åt hemlandet utomlands bosatta svenskar skulle emellertid kanske ernås därigenom att man i Amerika, där ju det öfvervägande antalet utvandrade svenskar bodde, och måhända äfven å större orter i Europa upprättade kontor och filialer, som skulle på samma gång göra tjänst som upplysningsbyråer och drifva ett intensivt upplysningsarbete rörande hemlandets förhållanden ibland de svenska emigranterna därstädes. Den ifrågasatta institutionen borde så anordnas, att den kunde uppfylla skäliga anspråk på initiativkraft, före-

tagsamhet och af de skilda förhållandena framkalladt klokt och praktiskt tillvägagående.

Om och i hvad mån det för att främja en återinvandring af svenskar till hemlandet låge i statens intresse att ingripa för att lämna reshjälp åt sådana arbetsföra, välfräjdade personer, som vore utan tillgångar, finge en vidare utredning af frågan utvisa.

Riksdagen finner de uti den väckta motionen framhållna synpunkterna i detta ärende synnerligen beaktansvärda och håller icke för osannolikt, att inrättandet af en arbetsförmedlingsanstalt af den art, som i motionen omförmäles, skulle komma att medföra, att åtskilliga i utlandet bosatta svenskar skulle kunna förmås att återvända till hemlandet. Visserligen torde åvägabringandet af rikare förvärfsmöjligheter inom landet vara den riktigaste och i längden den enda säkra vägen ej blott för emigrationens minskande utan ock för främjandet af återinvandring. Men just för att sådana förvärfsmöjligheter genom ett uppsving i vårt ekonomiska lif måtte kunna bringas till stånd, hafva vi behof af att söka göra oss till godo alla för detta syfte lämpliga krafter och medel, som till äfventyrs stå till buds. Och utan tvifvel skulle en betydande insats i sträfvet för nämnda mål kunna göras af företagsamma svenskar, hvilka i utlandet förvärfvat kapital eller yrkesskicklighet, därest de kunna föranledas att återvända till fosterlandet och ägna sig åt förkofrandet af dess näringsväsen.

Den ifrågasatta arbetsförmedlingsanstalten skulle hafva till uppgift uteslutande att söka betjäna i utlandet bosatta svenskar, hvilka kunde befinnas villiga att återvända till hemlandet. Dess verksamhet skulle därför falla utanför ramen af de kommunala arbetsförmedlingsanstalternas, i det den skulle afse att i lika mån gagna alla trakter af landet och betjäna svenskar i utlandet utan hänsyn till deras härkomst från den ena eller andra delen af fosterlandet. Den måste därför, om den skall komma till stånd, blifva en genom statens försorg anordnad och med statsmedel underhållen inrättning.

Beträffande en dylik anstalts organisation och formerna för dess verksamhet torde det vara för tidigt att i frågans nuvarande läge uttala någon bestämd mening. Nödiga uppslag i detta afseende lära utan tvifvel komma att gifvas vid en blifvande utredning. I hvarje fall synes dock en medverkan för anstaltens syfte böra kunna påräknas från de svenska konsulatet i utlandet. I öfrigt torde värdefulla anvisningar beträffande anstaltens inrättning och arbetssätt kunna erhållas från de befintliga kommu-

nala arbetsförmedlingsanstalterna, hvilka i detta afseende redan torde hafva vunnit en ej obetydlig erfarenhet.

På grund af hvad sålunda anförts, får Riksdagen anhålla, att Eders Kungl. Maj:t täcktes låta anställa undersökning rörande behovet och lämpligheten af att inrätta en statens arbetsförmedlingsanstalt till tjänst för utomlands bosatta svenskar samt vidtaga de åtgärder, hvilka af en sådan undersökning kunna påkallas.

Stockholm den 30 april 1907.

Med undersåtlig vördnad.
